

Otroci solnca.

Družinska zgodba. — Spisal Ivan Pregelj.

Tam je kosček sveta, da mu ne vem imena. Čudovit svet, sredi med žarkostjo južnega solnca in senco hladne severne noči. Tam je čudna tesnost dolin. Pobočja hribov so strma, da bolijo; z južne v severno, z vzhodne v zapadno stran; sama vase, kakor v lijak. Strašni, okameneli slapovi, onemeli v večno grozo dna, ki je bilo v pradavnini jezero. Jezero je odteklo, toda vode niso usahnile. Neskončno je ondi bogastvo voda, vrelec in rose. Strašne so pomladne in jesenske povodnji. Vsako leto hočejo človeških žrtev. Kadar pa napolni poletni poldan tišino dolin, vonjajo solčni lazi kakor v pohoti, kakor v poltenosti, ki veje iz Rubensovega cvetočega mesa. A samo tri korake za ovinek pojdi, pa boš kakor v mrzli kopeli. Še ni zamrla romanca na tvojih ustnicah, in že te je streslo v baladni grozoti.

Nikjer na svetu ni namreč tako čudno svetlega zdravja ob tako čudno zavratnih boleznih kakor tam. Tam je iz zdravja v smrt en sam korak, kakor je tam en sam korak iz solnca v mraz. Nikjer na svetu tako ne mrjé ljudje za jetiko kakor tam. Dvoje vrst je ločijo: jetiko in sušico, in sušice se bolj bojijo. Čemu? Podedovali so strahotnost besede iz roda v rod, kakor so podedovali bolezen samo in nagnjenje; telesno nedoraslost, zagrljen, dušič glas. Morda ubija ljudi

tam ozračje in prehlad. Morda nekakšna duševna topost, ki jim je zapisana od rojstva v očeh, morda skrita strast, morda žganje, ki ga pijejo pri težkem delu in ob nedeljah čez mero. Morda kruh, ki ga nikoli ne pridelajo do sita, morda hrepenenje nekam ven iz dolin, daleč, drugam. Da omotijo glad v sebi, pri delu pijejo, in da omotijo samotnost duše, pijejo čez mero. Podedovali so tako od dedov in očetov, kri od bolne krvi. Ni še umrla, ni se še izčistila iz dni, ko so tlačanili in so jim grofje in gospodje jemali hčere za pohoto in vcepiljali sebe v zdravje. Ni se še izčistila iz dni, ko so se tlačeni uprli in so jim za kazen pošiljali v sela vojaštvo, graničarje, Hrvate, Poljake, pijance in razuzdance Lavdonovih armad.

Bil je mož, ne revež in ne berač, nekako sredi med rutarjem in košanom. Petdeset let je živel mirno, vzgledno. Poldruško uro hoda je imel v cerkev, a hodil je v nedeljo in praznik tudi popoldne in v adventu tudi k zornicam ob šestih zjutraj. Imel je ženo in pet otrok. Neke noči je vzel sekiro in ubil ženo in otroke in šel. Pet tednov pozneje je umrl v ječi. Rekli so, da mu je bila jetika udarila na možgane... Kri od bolne krvi...

Vzkipi, skrivnostno, grozotno, kakor ekvinoksijske povodnji. Vsako leto hočejo človeških žrtev...